

Wandelroutes

- Volg de ommuring van de abdij
18 minuten
- Val Saint Lambert:
een bewoonde industriestad
26 minuten
- De grote ronde
58 minuten

Voorzieningen

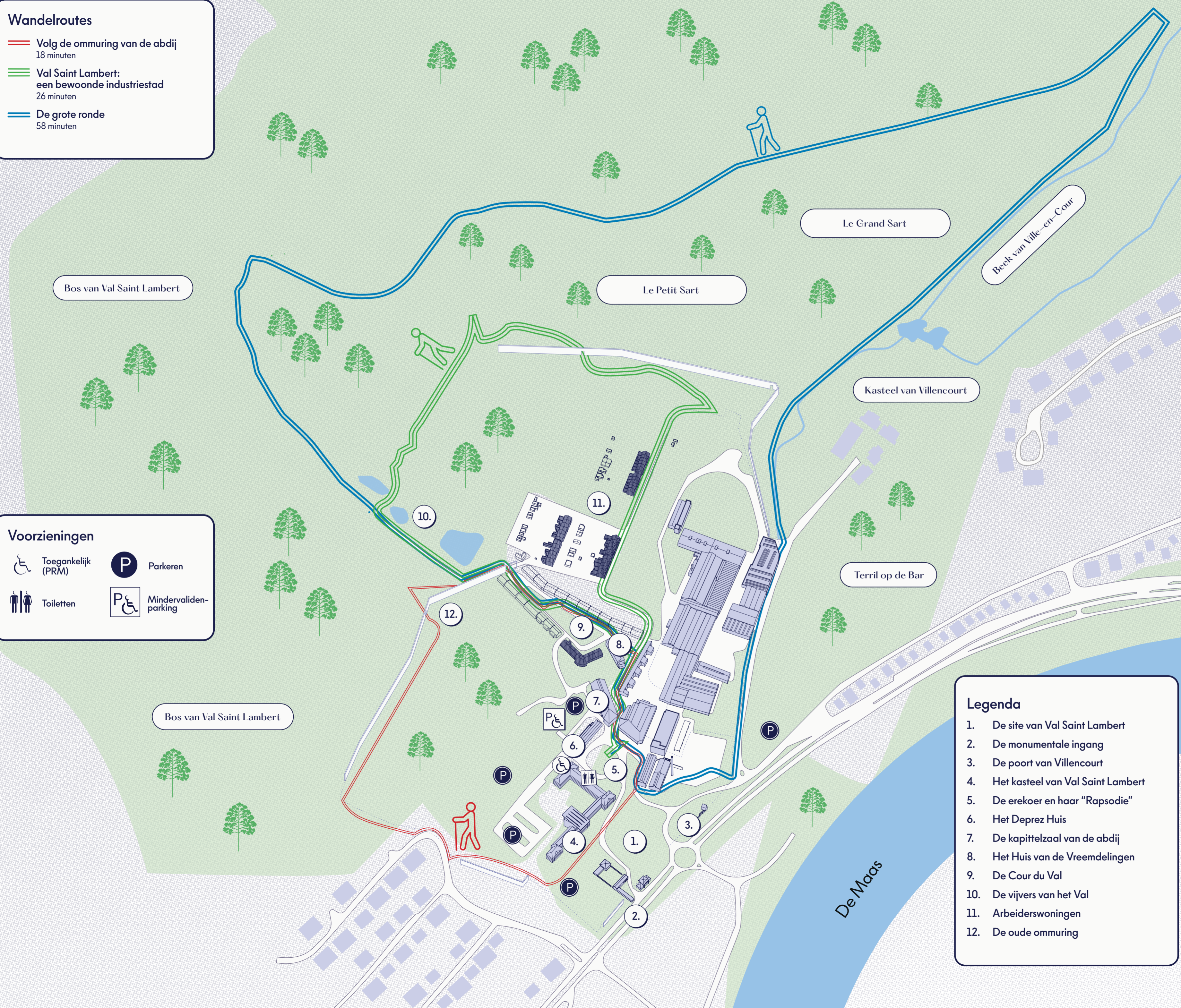
- Toegankelijk (PRM)
- Parkeren
- Toiletten
- Mindervalidenparking

VSL

1826 - 2026

VAL · SAINT · LAMBERT
BELGIAN CRYSTAL

Plattegrond

Legenda

1. De site van Val Saint Lambert
2. De monumentale ingang
3. De poort van Villencourt
4. Het kasteel van Val Saint Lambert
5. De erekoer en haar "Rapsodie"
6. Het Deprez Huis
7. De kapittelzaal van de abdij
8. Het Huis van de Vreemdelingen
9. De Cour du Val
10. De vijvers van het Val
11. Arbeiderswoningen
12. De oude ommuring

Tijdlijn van Val Saint Lambert

1202 – Monastieke stichting
De site van Val Saint Lambert ontstaat wanneer de prins-bisschop van Luik deze gronden aan de cisterciënzermonniken schenkt

1826 – Eerste oven en officiële oprichting

Ontsteking van de eerste oven en oprichting van de N.V. "Verreries et Établissements du Val Saint Lambert".

1841 – Eerste nationale erkenning

Op de Belgische Industrietentoonstelling onderscheidt VSL zich door technische innovaties (rijke slijping, dubbel-/drielaags glas, filigraan)

1894 – De vaas van de 9 Provincies

Léon Ledru creëert een monumentaal stuk voor de Wereldtentoonstelling van Antwerpen: 2 jaar werk, 20 ambachtslieden, 82 onderdelen, 200 kg.

1904 – Gouden tijd van de kristalfabriek

Recordproductie: 160.000 stukken per dag, 5.000 werknemers op vier sites (Seraing, Jemeppe, Namur, Herbatte) en 90% export.

Jaren 1960 – Industriële neergang

Het begin van een terugval door de staalcrisis en internationale concurrentie.

Sinds de jaren 1970 – Ambachtelijke excellentie

Heroriëntatie op hoogwaardig vakmanschap en artistieke creatie.

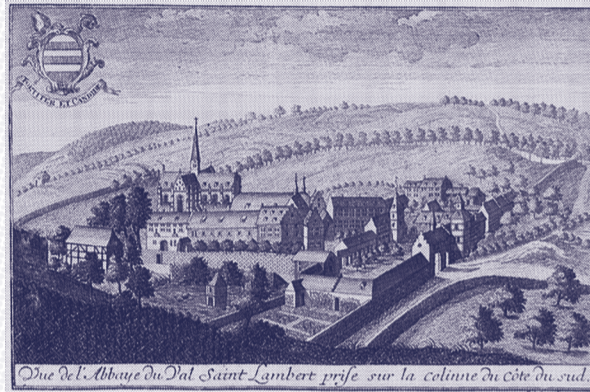
2026 – Bicentenaire-feesten van de Cristallerie van Val Saint Lambert

1.

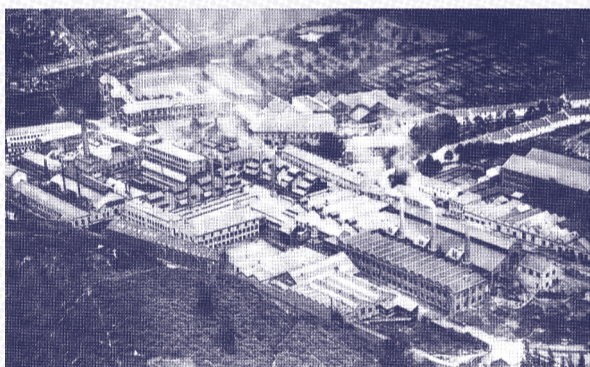
De site van Val Saint Lambert

Alles begint in de 13e eeuw, wanneer een gemeenschap cisterciënzermonniken haar abdij bouwt in een rustig dal. Door de tijd raakt de site geleidelijk in verval en wordt ze in de 18e eeuw heropgebouwd.

In 1826 nemen Lelièvre en Kemlin de abdij over om er de kristalfabriek op te richten, waardoor de plek uitgroeit tot een groot industrieel complex en een regionale economische motor.

Voorstelling van de abdij (17e eeuw)

Luchtfoto van de Cristalleries, circa 1965.

Deze dynamiek doet een echte arbeidersgemeenschap ontstaan, georganiseerd rond werk, huisvesting en diensten, die begin 20e eeuw tot wel 5.000 arbeiders kon laten leven.

Maar de turbulenties van de geschiedenis —oorlogen, crisissen en industriële omwentelingen— verzwakken het bedrijf, waarvan de neergang zich vanaf de jaren 1970 versnelt.

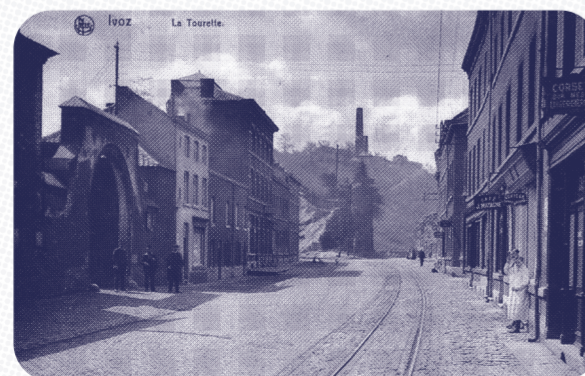
De activiteit focust vervolgens opnieuw op ambachtelijk vakmanschap en prestigieuze stukken, zoals vandaag nog steeds het geval is.

2.

De monumentale ingang

Opgetrokken aan het einde van de 18e eeuw was de monumentale ingang eerst de toegang tot de abdij, en vanaf 1826 die van de kristalfabriek. De weg links volgt nog steeds het tracé van de voormalige spoorlijn die de ateliers bevoorradde. De nabijheid van steenkool, waterwegen en later het spoor stimuleerde de snelle groei van de site.

Op het hoogtepunt van de kristalfabriek worden de in- en uitgangen strikt gecontroleerd en sluiten de wachters de poorte om 22 u. Binnen de muren wordt het arbeidersleven nog steeds bepaald door feesten, bals en een levendige trots.

Poort van Villencourt

3.

De poort van Villencourt

Deze oude toegangspoort is een overblijfsel uit de 16e eeuw. Het was toen de hoofdingang van de oorspronkelijke abdij. Door de aanleg van de rotonde en de nieuwe weg naar Tihange in de jaren 1990 raakte ze van de site geïsoleerd, maar ze is nog steeds zichtbaar op haar oorspronkelijke locatie.

4.

Het kasteel van Val Saint Lambert

Gebouwd tussen 1762 en 1765 door architect Jean-Gilles Jacob, wordt het voormalige abtenpaleis vandaag "Château du Val" genoemd.

De gevels in baksteen en kalksteen, met hun ritme van avant-corps en driehoekige frontons, illustreren de Maastrandse neoklassieke stijl van de 18e eeuw.

Kasteel van Val Saint Lambert (ca. 1930)

Tijdens de industriële periode van de kristalfabriek huisvestte het gebouw de administratieve kantoren, arbeiderswoningen, evenals het station en de laadkades waar grondstoffen en afgewerkte stukken passeerden. De achterzijde van het abtenpaleis, rechtstreeks verbonden met de spoorlijn, was toen bedekt met magazijnen die vandaag verdwenen zijn.

Tussen 1996 en 2007 leidde architect Daniel Dethier een belangrijk renovatieproject dat de relatie met de plek herdefinieerde en tegelijk de functies ervan diversifieerde. De polychrome ramen van de voorgevel zijn van de hand van de Belgische kunstenaar Jean Glibert, overleden in 2024.

De architectuur van Château du Val: tussen erfgoed en vernieuwing

Foto van de buitenzijde van het Musée du Val

5.

De erekoer met haar "Rapsodie"

Prestigieuze klanten en officiële evenementen werden ontvangen op de erekoer van de kristalfabriek. Vandaag bewonder je er "Rapsodie", een monumentaal kunstwerk in staal, bekroond met een inox bol, als eerbetoon aan meester-glasblazer Louis Leloup, een sleutelfiguur in de Belgische glaskunst.

6.

Het Deprez Huis

Gebouwd in 1885 op de plaats van een voormalige ziekenzaal uit de 18e eeuw, draagt het de naam van Jules Deprez, directeur van de kristalfabriek tussen 1863 en 1889. Een standbeeld ter ere van hem sierde de gevel, maar sinds het verdwijnen van de buste in de jaren 1970 blijft enkel de sokkel over.

In 1894 neemt zijn zoon Georges de leiding over en moderniseert hij de kristalfabriek: elektrische verlichting, ontwikkeling van winkels en een tentoonstellingszaal...

In 1896 laat hij in Brussel een herenhuis bouwen door Victor Horta, een bewijs van het prestige van de kristalfabriek aan de vooravond van de 20e eeuw.

7.

De kapittelzaal van de abdij

Als overblijfsel van het gotische klooster uit de 13e eeuw bewaart de kapittelzaal ribgewelven, zuilen met kapitelen en gotische vensters. In de 18e eeuw omgevormd tot magazijn en vervolgens opslagplaats, werd ze in 1983, na een brand, gerestaureerd. Vandaag ontvangt ze culturele evenementen.

Het kapittelzaal, een gotisch overblijfsel uit de 13e eeuw.

8.

Het Huis van de Vreemdelingen

Gebouwd in de 17e eeuw is het Huis van de Vreemdelingen het symbool van de monastieke gastvrijheid: pelgrims en bezoekers werden er ontvangen. Later werd het een harmoniezaal en vervolgens een huishoudschool. Vandaag staat het leeg, maar het blijft een essentieel getuige van het leven op de site.

9.

De Cour du Val

Arbeiderscité uit de 19e eeuw die het paternalistische stadsmodel van de kristalfabriek illustreert. De bakstenen huizen waren vroeger met kalk witgekalkt. Gebombardeerd in 1944 en daarna sterk vervallen, werd de wijk tussen 1980 en 1990 gerenoveerd door architect Pierre Sauveur, die de oorspronkelijke geest behield.

10.

De vijvers van het Val

Boven de Cour du Val liggen drie vijvers die vandaag gewijd zijn aan de visserij. Twee ervan werden door de kristalfabriek aangelegd als waterreservoir, werden in de 19e eeuw verlaten en rond 1980 opnieuw in gebruik genomen door liefhebbers. Een derde vijver werd eind jaren 1990 aangelegd.

Kristalfabriek binnenplaats

11.

De arbeidershuizen van de 20e eeuw

Hun bouw, begin 20e eeuw, ging gepaard met de uitbreiding van het personeel van de kristalfabriek, toen op haar hoogtepunt. Ze blijven een structurerend element van het sociale landschap van de site.

12

De oude ommuring

De ommuring, in verschillende fasen gebouwd in de 17e eeuw, werd aangepast door grote werken in de 18e eeuw, de groei van de kristalfabriek en wegenwerken in de 20e eeuw. Ondanks deze veranderingen bewaren verschillende segmenten nog steeds hun oude tracé, dat vandaag zichtbaar is.